

A close-up photograph of a snow-covered tree branch in the foreground, with a blurred background of a red building and a bright sky. The text is overlaid on the image.

JULSTÄMNING

**DIGITALT
KONVOLUT**

Välkommen till det digitala konvolutet

Kul att du har hittat hit! Här hittar du texter till sångerna på skivan samt ytterligare information om dem och lite kuriosa.

Christina Hörnell
Director musices, Linköpings universitet

Welcome to the digital booklet!

Glad you found your way here! In this digital version of the booklet you will find lyrics to the songs on the album as well as further information about them and some curiosities.

The English version starts at page 22. You can follow [this link](#) to go there

Christina Hörnell
Director musices, Linköping University

1

När det lider mot jul

Musik: Ruben Liljefors (1871-1936)

Text: Jeanna Oterdahl (1879-1965)

Bearbetning för SSAA: Jan Åke Hillerud (f.-38)

1.

*Det strålar en stjärna förunderligt blid,
i öster på himlen hon står.*

*Hon lyst över världenes oro och strid
i nära två tusende år.*

*När dagen blir mörk och när snön faller vit,
då skrider hon närmre, då kommer hon hit
och då vet man, att snart är det jul.*

2.

*Ty julen är härlig för stora och små,
är glädje och ljuvaste frid,
är klappar och julgran och ringdans också,
är lycka oändligen blid,
är ljus, alla ögon då stråla som bäst,
och stjärnorna tindra som mest
och där ljuset är, där är det jul*

När det lider mot jul, eller "Det strålar en stjärna" som sången benämns i dagligt tal efter den inledande textrad, med text av Jeanna Oterdahl komponerades 1909 av Ruben Liljefors. Texten ingick i Oterdahls debutbok som kom ut 1901. Fem år senare började Ruben Liljefors sätta musik till några av verserna i boken och 1910 gavs noterna ut i samlingen "Op. 19, När det lider mot jul och andra barnvisor" på Abraham Hirsch musikförlag. Den skrevs först för soloröst och piano men några år senare arrangerade tonsättaren sången även för blandad kör. Körversionen publicerades i Gottfrid Bergs "Läroverkskören" vilket sannolikt bidragit till sångens popularitet.

Kuriosa om tonsättaren: Ruben Liljefors var lillebror till den kände naturmålaren Bruno Liljefors. Han spenderade nästan 20 år på att förkovra sig inom olika musikaliska grenar i Uppsala, Stockholm, Leipzig och Dresden

(där han studerade för bl a Max Reger). Under sitt liv verkade Liljefors även som dirigent och 1912 utsågs han till chefsdirigent för nystartade Gävleborgs läns orkesterförening och lade därmed grunden för orkestern som numera går under namnet Gävle symfoniorkester.

2

Julsång

Musik: Hugo Alfvén (1872-1960)

Text: Knut Nyblom (1870-1949)

Arrangemang för manskör: Gabriel Wilczkowski (f.-80)

*Se, julens stjärna strålar klar
i tysta vinterkvällen;
vår ungdoms fröjd du ständigt var,
när du från himlapellen
ditt sken spred över land och stad
att göra mänskan god och glad.
Lys, stjärna, lys och bringa fröjd
till jordens barn från himlens höjd!
Lys, stjärna lys!*

*I ålderdomens sena höst,
när livets timmar dala,
du julens stjärna, ger oss tröst,
du kan om lyckan tala.
Ack skänk oss jordefrid och ro,
lär oss på evigheten tro!
Lys, stjärna, lys och bringa fröjd
till jordens barn från himlens höjd!
Lys, stjärna, lys!*

Hugo Alfvéns verksamhet som körledare inspirerade honom att skriva en lång rad körverk. Många av dem har sedan dess haft en central position i standardrepertoaren för svenska körer och Julsång är inget undantag. Texten skrevs av Knut Nyblom, som själv var sångare i Orphei Drängar, men även teaterregissör och OD:s historieförman under många år. Denna julsång tillkom i Linnéträdgården i Uppsala den 9:e maj 1934, i original för blandad kör och dedicerades till Siljansbygdens körförbund.

3 Im Advent op 79 nr 5

Musik: Felix Mendelssohn (1809–1847)

Text: German

Im Advent

Lasset uns frohlocken, es nahet der Heiland, den Gott uns verheißten.

Der Name des Herrn sei gelobet in Ewigkeit.

Halleluja!

In Advent

Let us all be joyful; the Saviour approaches, whom God once had promised.

The name of the Lord be adored now and evermore. Alleluja!

4 Weihnachten op 79 nr 1

Musik: Felix Mendelssohn (1809–1847)

Text: Martin Luther (1483–1546)

Weihnachten

Frohlocket, ihr Völker auf Erden, und preiset Gott!

Der Heiland ist erschienen,

den der Herr verheißten.

Er hat seine Gerechtigkeit der Welt offenbaret.

Halleluja!

Christmas

Rejoice, O ye lands and ye peoples, and praise the Lord!

The Saviour comes among us whom the Lord has promised.

He has shown to the world his truth and merciful kindness. Alleluia!

Weihnachten och Im Advent, skrivna för dubbelkör och tänkta för gudstjänstbruk, av Felix Mendelssohn återfinns i samlingen Sechs Sprüche für das Kirchenjahr, op 79. Texterna utgår från sex viktiga dagar i kyrkoåret och samtliga avslutas med texten Halleluja. Weihnachten, som inleder samlingen, komponerades juldagen 1843 och det avslutande stycket Im Advent tonsattes 5 oktober 1846.

5 Veni, Emmanuel

Musik: Fransk processionshymn

Text: Medeltida adventspsalm

Arrangemang för damkör: Ulrika Emanuelsson (f.-65)

1.

Veni, veni Emmanuel!

Captivum solve Israel!

Qui gemit in exilio,

Privatus Dei Filio,

Gaude, gaude, Emmanuel

nascetur pro te, Israel.

2.

Veni, veni o oriens!

Solare nos adveniens,

Noctis depelle nebulas,

Dirasque noctis tenebras.

Gaude, gaude, Emmanuel

nascetur pro te, Israel.

1.

Kom, kom, Immanuel

och befria det gångade Israel,

som ensam sörjer här i landsflykt

till dess Guds Son uppenbarar sig.

Jubla! Jubla!

Immanuel, skall komma till er.

O Israel!

2.

Kom, kom, du gryning från höjden,

och inge oss hopp genom din annalkan

skingra de mörka nattmolnen

och upplös dödens mörka skuggor.

Jubla! Jubla!

Immanuel, skall komma till er.

O Israel!

Text och melodi till Veni, Emmanuel existerade oberoende av varandra fram till 1851 då den brittiske psalmförfattaren Thomas Helmore publicerade en kombination av dem i samlingen ”Hymnal Noted”. Texten som kan härledas till 1100-talet är metrisk och kunde därför kombineras med ett stort antal metriska melodier. Den tidigaste nedtecknade versionen av melodin har hittats bland en samling franska manuskript från 1400-talet på processionssånger för begravingar, men då med texten ”Bone Jesu dulcis cunctis”. Helmores kombination av melodi och text har dock varit så framgångsrik att man idag känner melodin som ”Veni, Emmanuel”.

Ulrika Emanuelsson är dirigent, sångerska och tonsättare med fokus på det vokala i sin produktion. I sitt arrangemang på Veni, Emmanuel för 6-stämmig damkör har hon skapat ett suggestivt verk som utnyttjar damkörens hela register och klangbredd.

6

Rosa rorans bonitatem

Text och musik: ur Birgittaofficiet Nils Hermansson (1326–1391)

Arrangemang: Christina Hörnell (f.-64)

*Rosa rorans bonitatem
stella stillans claritatem
brigida vas gratie
Rora celi pietatem
stilla vite puritatem
in vallem miserie*

*Ros, den himmelsk dagg bestänker,
stjärna, som i klarhet blänker,
hell Birgitta, nådefull!
Skänk din godhet ned till gruset,
blänk med rena himmelsljuset
ned på jämmerdalens mull!*

Nils Hermansson, NICOLAUS HERMANI, var biskop i Linköping (1375) och personlig vän med den heliga Birgitta. Han var informator åt hennes dotter Katarina och djupt involverad i uppbyggandet av Birgittas kloster i Vadstena som han invigde 1384. Hermansson lämnade efter sig ett antal hymner och ur hans Birgittaofficium finner vi denna vackra och lyriska hymn, Rosa rorans bonitatem, till Birgittas minne och ära.

Vårt svenska helgon, helgonförklarad 1391 och sedan 1999 även Europas skyddshelgon, Birgitta Birgersdotter (1303–1373) Behöver ingen närmare presentation. Hennes ordensregel, som bygger på den Augustinska, föreskrev gemensamma kloster för munkar och nunnor, där de bodde och vistades var för sig, men turades om att fira liturgin i den gemensamma klosterkyrkan, där strikt enstämmig musik var föreskriven.

7

The Wise Men and the Star

Musik: Oliver Tarney (f.-84)

Text: Lucia Quinault (f. -69)

*Sovereign scholars
Weary of waiting
Startled by starlight that kindles the sky
Eager for answers
Destiny drives them
Watching with wonder
Follow the star*

*Passing by palaces
Greedy and golden
Threading the byways of winter and cold
Come to a doorway
Low-built and lamp-lit
Eagerly enter
Under the star*

*Source of all starlight
Simply they see him
Laid in a manger and haloed with hay
Bright in his beauty
Shrouded with shadows
Steady the star shines
Follow the star*

8

Balulalow

Musik: Oliver Tarney (f.-84)

Text: Martin Luther 1483-1546

*From Ane Compendious Buik of
Godly and Spirituall Sangis (1567)
by James, John and Robert Wedderburn*

*O my dear hert,
Young Jesu sweet,
Prepare thy creddil in my spreit.
And I sall rock thee in my hert,
And never mair from thee depert.*

*But I sall praise thee evermore,
With sangis sweet unto thy glor.
The knees of my hert sall I bow,
And sing that richt Balulalow.*

I dessa två stycken, hämtade ur Oliver Tarneys jultriptyk, färdas vi först, i Lucia Quinaults text *The Wise Men and the Star*, med de vise männen mot stjärnan och uppenbarelsen. Musiken skapar en känsla av förväntan och landar när de vise männen, i stillhet och förundran, samlas kring barnet i krubban.

I den vackra medeltidshymnen *Balulalow*, fylls den intima stämningen kring krubban av små subtila harmoniska skillnader i musiken. Musiken ger en smakfull spegling av stundens upplevelse och textens olika nyanser av storslagenhet, förundran och ödmjukhet. Texten är en översättning av poet-syskonen James, John och Robert Wedderburn från slutet av 1500-talet av en tidigare juldikt av Martin Luther.

Oliver Tarney är lärare i komposition och sång vid Winchester College i Hampshire och har skrivit körmusik för allt från barnkör till professionella ensembler. Lucia Quinault undervisar i engelska vid Winchester College i Hampshire.

9

Weihnacht

Musik: Erhard Mauersberger (1903-1982)

Text: Rudolf Alexander Schröder (1878-1962)

*Im Dunkeln tret ich gern hinaus,
Die Sterne schau ´n zur Nacht,
sie halten über jedem Haus
vieltausendfält ´ge Wacht.
Vieltausendfalt die schöne Schar,
die gleiche je und je
und führt mich durch das runde Jahr
wie meine Väter eh.*

*Da such ich, den ich nie gesehn,
Den Einen für und für,
Ob er mir winke nachzugehn
Bis vor Marien Tür.*

*I like to go out when it ´s dark,
to gaze at the stars at night.
Above every single house they keep
many a thousandfold watch.
This fair and many a thousandfold
host,
unchanged since time began,
guides me through the whole year long,
as it did my fathers too.*

*I seek the One I've never seen,
that one eternally,
to give a sign to me to follow
straight up to Mary's door.*

Den tyske poeten Rudolf Alexander Schröder skrev många texter med religiöst innehåll, som denna text om julnatten och valet att följa stjärnan, att följa det okända. Erhard Mauersbergers romantiska tonsättning förstärker julnattens mysterium och skapar en stämning som både rymmer himlens storhet och upplevelsen av stundens närhet. Erhard Mauersberger var den fjortonde Thomaskantorn på tjänsten som kantor efter J. S. Bach i Thomaskyrkan, Leipzig, där han var verksam 1961-1972. Därefter fortsatte han att skriva musik för kören i Thomaskyrkan och detta stycke, *Weihnacht*, tillkom 1974.

10

När juldagsmorgon glimmar

Musik: Tysk folkmelodi

Text: Gunnar Berggren

Arrangemang för damkör: Hans Lundgren (f.-47)

1.

*När juldagsmorgon glimmar,
jag vill till stallet gå.
Guds Son i nattens timmar
där vilar uppå strå.*

2.

*Välkommen hit till jorden
i signad juletid!
Du är vår konung vorden
som ger oss ljus och frid.*

3.

*Till dig vårt lov vi höjer,
du barn i krubban där,
och våra knän vi böjer
för dig, o Jesu kär.*

När juldagsmorgon glimmar har sitt musikaliska ursprung i Tyskland. "Wir hatten gebauet ein stattliches Haus" såg dagens ljus någon gång kring 1820 i samband med tvångsupplösningen av studentrörelsen "Die Urburschenschaft", som en kampsång för studenter. Det är osäkert om textförfattaren August Daniel von Binzer hämtat melodin från en folkvisa eller skrivit den själv.

Melodin har sedan använts i flera sammanhang, bland annat av Johannes Brahms i "Akademischer Festouvertüre". Den schweiziske psalmförfattaren Abel Burckhardt använde 1845 melodin för den julpsalm som ligger till grund för den svenska översättningen "När juldagsmorgon glimmar", signerad Gunnar Berggren.

Arrangemanget för damkör på denna utgåva skrevs 2018 av director musicis emeritus, tillika Den akademiska damkören Linneas f.d dirigent Hans Lundgren för Linköpings Damkör.

Kuriosa om melodin: Önationen Mikronesiens federerade stater har lånat melodin till sin nationalsång.

Kuriosa om texten: Det råder en allmänt spridd missuppfattning att den svenska översättningen gjorts av Betty Ehrenborg-Posse, känd som den svenska söndagsskolans grundare. Hon publicerade sången i ett häfte "Andeliga sånger för barn" 1856 och har därför oförtjänt tillskrivits äran för Berggrens text.

11

Julbocken

Musik: Alice Tegnér (1864-1943)

Text: Alice Tegnér (1864-1943)

Arrangemang: Håkan Holmquist (f.-65)

*En jul när mor var liten,
hörde hon hur någon en kväll
stod där ute och stampa'
och gav dörr'n en smäll.
In där klev en julebock,
skäggig och med luden rock,
han tog ur en påse
små paketer opp.*

*Mor, hon fick en docka
mycket söt och riktigt klädd.
Men när bocken hoppa,
oj, vad hon blev rädd.
Mor, hon har en bror, du vet
han fick också sitt paket,
och i det han fann en
trumma och trumpet.*

*Nu är bocken gammal,
han är nog båd' halt och grå,
men han kanske hittar
hit till oss ändå.
Stiger in med påsen stor,
ser sig kring och frågar mor:
"Är det här, de glada,
snälla barnen bor?"*

Alice Tegnér's visa om Julbocken publicerades första gången 1913 i sånghäftet Sjung med oss, Mamma! Texten handlar om när julbocken, en föregångare till jultomten, kommer med julklappar till mor när hon var barn. Detta lekfulla körarrangemang skrevs ursprungligen för Kongl Teknologkören vid KTH i Stockholm på 1990-talet av Håkan Holmquist. På förfrågan från Linköpings Studentsångare gjordes denna bearbetning för manskör och blev en del av körens lättsammare repertoar i de traditionella julkonserterna 2018.

12

Staffan Stalledräng på Wiggen

Musik: Rubert Wigg (f.-53)

Text: Staffansvisa trad

Arrangemang: Andreas Boozon (f.-66)

*Staffan var en stalledräng,
vi tackom nu så gärna,
vattnar sina fålar fem,
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än,
stjärnorna på himmelen de blänka.*

*Bästa fålen apelgrå,
vi tackom nu så gärna,
rider Staffan själv uppå,
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än,
stjärnorna på himmelen de blänka.*

*Nu är fröjd uti vart hus,
vi tackom nu så gärna,
julegröt och juleljus,
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än,
stjärnorna på himmelen de blänka.*

Linköpings Studentsångare har genom åren arrangerat flera kompositions- och arrangemangstävlingar med olika musikaliska mål. 2019 genomfördes en intern tävling bland sångarvännerna för att locka fram nya arrangemang av julmusik. Med denna kombination av klassisk Staffansvisa som text och Bröderna Lindqvists signaturmelodi Wiggen vann Andreas Boozon en storartad seger med sitt arrangemang. Visan, som kräver snabbhet i diktionen, ger därvidlag också kören många glada skratt på vägen.

13

Det hev ei rose sprunge

Musik: Ola Gjeilo (f.- 78)

Text: German 1587, översättn till nynorsk Peter Hognestad (1866-1931)

*Det hev ei rose sprunge
ut av ei rot so grann,
som fedrene hev sunge:
Av Isais rot ho rann,
og var ein blome blid
midt i den kalde vinter
ved mørke midnattstid.*

*Om denne rosa eine er
sagt Jesajas ord,
Maria møy, den reine,
bar rosa til vår jord.
Og Herrens miskunnsomt
det store under gjorde
som var i spådom sagt.
Alleluia.*

Den norske tonsättaren Ola Gjeilo har med sitt stycke skapat en glädjefull och melodisk version av den kända julpsalmen Det hev ei rose sprunge. Jublande i sitt tilltal med en känsla av folkton. Gjeilo, som gjort sig känd som både pianist och kompositör av främst körmusik, är sedan 2001 verksam i USA.

*A spotless rose
A spotless Rose is blowing,
Sprung from a tender root,
Of ancient seers' foreshowing,
Of Jesse promised fruit;
Its fairest bud unfolds to light
Amid the cold, cold winter,
And in the dark midnight.*

*The Rose which I am singing,
Whereof Isaiah said,
Is from its sweet root springing
In Mary, purest Maid;
Through God's great love and might
The blessed Babe she bare us
In a cold, cold winter's night.
Alleluia.*

engelsk översättning Catherine Winkworth (1869)

14

Julvisa

Musik: Jean Sibelius (1865-1957)

Text: Zacharias Topelius (1818-1898)

Arrangemang för manskör: Sofia Söderberg (f.-72)

*Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt
i signad juletid.
Giv mig Guds ära, änglavakt
och över jorden frid.
Giv mig en fest som gläder mest
den konung jag har bett till gäst.
Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt,
giv mig en änglavakt.*

*Giv mig ett hem på fosterjord,
en gran med barn i ring,
en kväll i ljus med Herrens ord
och mörker däromkring.
Giv mig ett bo med samvetsro,
med glad förtröstan, hopp och tro.
Giv mig ett hem på fosterjord
och ljus av Herrens ord.*

*Till hög, till låg, till rik, till arm,
kom, helga julefrid.
Kom barnaglad, kom hjärtevarm
i världens vintertid.
Du ende som ej skiftar om,
min Herre och min Konung, kom.
Till hög, till låg, till rik, till arm,
kom glad och hjärtevarm.*

*I seek no gold or majesty,
no pearl or shining gem,
but Lord above, I pray to Thee
for peace on earth to men.
O Lord divine,
my heart is Thine!
Oh, let my thoughts to Thee incline!
I seek no pearl or shining gem
but peace on earth to men.*

*Among the children, in our home
give blessed harmony.
The light that on the shepherds shone,
oh, let it shine on me!
O Word of light,
O truth and might,
oh, shed thy blessing glad and bright.
O Word of grace and pardon free:
Give peace and harmony.*

*Let Christmas come to rich and poor,
its brilliant light unfold
and with the wealth of God allure
to heaven's streets of gold.
I long for Thee,
I wait for Thee,
O Lord, I need Thy charity!
May rich and poor alike abide
in peace at Christmastide.*

copyright © 2009 by Alexandra Glynn

Den finlandsvenske författaren Zacharias Topelius önskan om änglavakt och frid i stället för guld och glitter i sin julpsalm Julvisa, kom till redan 1887. Jean Sibelius blev intresserad av dikten 1909 när han själv skuldsatt och i avsaknad av guld och glans, utifrån Topelius text, skapade en av våra mest älskade julsånger. Den blev den fjärde av Sibelius julsånger op.1 där det låga opustalet tyder på att han själv värdesatte dem högt. I Sibelius hem på Ainola var det en tradition att familjen Sibelius varje jul tillsammans sjöng de fem julsångerna. Pappa/morfar satte sig vid pianot och ackompanjerade men då turen kom till Giv mig ej glans var det alltid mamma Aino som fick traktera klaveret.

Jean Sibelius arrangerade själv flera av sina julsånger för olika sammanhang. Detta arrangemang är skrivet till Swanholms Singers av kördirigenten, arrangören Sofia Söderberg.

15

Den signade dag

Musik: Dalamelodi från Äppelbo

Text: Johan Olof Wallin (1779-1839)

Arrangemang: Nils Lindberg (f.-33)

*Den signade dag som vi nu här se
Av himmelen till oss nedkomma,
Han blive oss säll, han låte sig te
Oss alla till glädje och fromma!
Ja, Herren den högste oss alla i dag
För synder och sorger bevar!*

*2. Den signade dag, den signade tid
Var morgon jag månde betänka,
Då nådenes sol så härlig och blid
Rann upp för all världen att blänka
Och herdarne hörde Guds änglar i
skyn,
Som sjöngo, att dagen var kommen.*

*This blessed day, which we now see
Descend to us from heaven
May he be content with us,
may he show himself,
For the joy and benefit of us all
Yes, may the great Lord today
Save us from sin and sorrow*

*This blessed day, this blessed time
Each morning, I will bear in mind
That the sun of grace, so wonderful and
soft,
Rose to shine for all the world
And the shepherds harkened God's angels
in the sky
Who sang that the day had come*

Denna medeltida nordiska folkmelodi har funnits nedtecknad på svenska sedan 1400-talet. I sina bägge funktioner som morgonpsalm och julpsalm sjungs den fortfarande på många håll i samband med julottan. Psalmen tonsattes och utformades som en del av den dagliga Pilgrimsmässan i Vadstena kloster och spreds därigenom via de stora skaror pilgrimer som sökte sig till Vadstena under 1400-talet. Med denna folkliga melodi, hämtad från Äppelbo i Dalarna, har kompositören och jazzpianisten Nils Lindberg fångat en del av vår svenska folkliga koraltradition i en välklingande körsats. Texten är en bearbetning från 1812 av vår svenske ärkebiskop och diktare, Johan Olof Wallin.

16

Jul, jul, strålande jul

Musik: Gustaf Nordqvist (1886-1949)

Text: Edvard Evers (1853-1919)

Bearbetning för damkör: Hans Lundgren (f.-47)

1.

*Jul, jul, strålande jul,
glans över vita skogar,
himmelens kronor med gnistrande ljus,
glimmande bågar i alla Guds hus,
psalm, som är sjungen från tid till tid,
eviga längtan till ljus och frid.
Jul, jul, strålande jul,
glans över vita skogar*

2.

*Kom, kom, signade jul!
Sänk dina vita vingar
över stridernas blod och larm,
över all suckan ur människobarm,
över de släkten som gå till ro,
över de ungas dagande bo
Kom, kom, signade jul!
Sänk dina vita vingar*

Jul, jul, strålande jul är en av våra mest älskade svenska julsånger. Den komponerades i sin ursprungliga version för röst och piano 1920 av organisten och tonsättaren Gustaf Nordqvist. (Det var samma år som han skrev sitt kanske mesta kända verk och sångaren Jussi Björlings paradnummer "Till Havs".) Först 20 år senare omarbetade Nordqvist sången för blandad kör. Texten är skriven av prästen och den flitige psalmboksförfattaren Edvard Evers. Den akademiska damkören Linnea sjunger här Hans Lundgrens varsamma bearbetning av körsatsen.

JULSTÄMNING

DIGITAL BOOKLET

1

När det lider mot jul

Music: Ruben Liljefors (1871-1936)

Text: Jeanna Oterdahl (1879-1965)

Arrangement for SSAA: Jan Åke Hillerud (b.-38)

1.

*Det strålar en stjärna förunderligt blid,
i öster på himlen hon står.*

*Hon lyst över världenes oro och strid
i nära två tusende år.*

När dagen blir mörk

och när snön faller vit,

då skrider hon närmre,

då kommer hon hit

och då vet man, att snart är det jul.

2.

Ty julen är härlig för stora och små,

är glädje och ljuvaste frid,

är klappar och julgran

och ringdans också,

är lycka oändligen blid,

är ljus, alla ögon då stråla som bäst,

och stjärnorna tindra som mest

och där ljuset är, där är det jul

1.

A star is glowing wondrously gentle

In the eastern sky it sits

*It has been shining over the unrest and
battles of the world*

for almost two thousand years

When the days grow darker and the

white snow falls

it draws nearer, it `s comes to us

*and then one knows that soon Christ-
mas is here*

2.

For Christmas is enchanting to grown-

ups and children alike

is joy and delightful peace

is presents and Christmas tree and

round dance too

is happiness infinitely sweet

is light – everyone `s eyes are then

sparkling most

and the stars are twinkling most

and where the light is – there it is

Christmas

Translation by Shay Griffiths

“När det lider mot jul”, or “Det strålar en stjärna” as the song is commonly known (using its first line as a title), was composed in 1909 by Ruben Liljefors, with text by Jeanna Oterdahl. The text was part of Oterdahl’s debut, published in 1901. Five years later, Ruben Liljefors started to compose music for some of the poems in the book, and the music was printed in 1910 in the collection “Op. 19, När det lider mot jul och andra barnvisor”, by the Abraham

Hirsch publishing company. The initial arrangement was for solo singer and piano, but the composer arranged the song a few years later also for mixed choir. The choral version was published in Gottfrid Berg’s “Läroverkskören”, which probably contributes to the song’s popularity.

Interesting facts: Ruben Liljefors was younger brother of the famous nature painter Bruno Liljefors. He spent nearly 20 years becoming talented in several musical genres in Uppsala, Stockholm, Leipzig and Dresden (where one of his teachers was Max Reger). Liljefors was also a conductor, and 1912 appointed as head conductor of the newly established Gävleborgs läns orkesterförening, laying in this way the foundation for the orchestra that is today the Gävle symfoniorkester.

2

Julsång

Music: Hugo Alfvén (1872–1960)

Text: Knut Nyblom (1870–1949)

Arrangement for male voice choir: Gabriel Wilczkowski (.–80)

*Se, julens stjärna strålar klar
i tysta vinterkvällen;
vår ungdoms fröjd du ständigt var,
när du från himlapellen
ditt sken spred över land och stad
att göra mänskan god och glad.
Lys, stjärna, lys och bringa fröjd
till jordens barn från himlens höjd!
Lys, stjärna lys!*

*I ålderdomens sena höst,
när livets timmar dala,
du julens stjärna, ger oss tröst,
du kan om lyckan tala.
Ack skänk oss jordefrid och ro,
lär oss på evigheten tro!
Lys, stjärna, lys och bringa fröjd
till jordens barn från himlens höjd!
Lys, stjärna, lys!*

Hugo Alfvén's work as choir leader inspired him to write numerous choral works. Many of them have taken central positions in the repertoire of Swedish choirs, and Julsång is no exception. The text was written by Knut Nyblom, who himself sang in the Orphei Drängar choir, while also working as theatre director and historian of the choir for many years. This Christmas song saw first light in the Linnaeus Gardens in Uppsala on 9 May 1934, originally written for a mixed choir and dedicated to the Siljansbygden choral society.

3

Im Advent op 79 nr 5

Music: Felix Mendelssohn (1809–1847)

Text: German

Im Advent

*Lasset uns frohlocken, es nahet der Heiland, den Gott uns verheißten.
Der Name des Herrn sei gelobet in Ewigkeit.
Halleluja!*

In Advent

*Let us all be joyful; the Saviour approaches, whom God once had promised.
The name of the Lord be adored now and evermore. Alleluja!*

4

Weihnachten op 79 nr 1

Music: Felix Mendelssohn (1809–1847)

Text: Martin Luther (1483–1546)

Weihnachten

*Frohlocket, ihr Völker auf Erden, und preiset Gott!
Der Heiland ist erschienen,
den der Herr verheißten.
Er hat seine Gerechtigkeit der Welt offenbaret.
Halleluja!*

Christmas

*Rejoice, O ye lands and ye peoples, and praise the Lord!
The Saviour comes among us whom the Lord has promised.
He has shown to the world his truth and merciful kindness. Alleluia!*

“Weinachten” and “Im Advent”, were written by Felix Mendelssohn for double choir and intended for use in church services. They are found in the Sechs Sprüche für das Kirchenjahr, op. 79. The texts are based on six important days of the church year and all end with the word “Halleluja”. The first song in the collection, Weinachten, was composed on Christmas Day 1843, while the final piece, Im Advent, was set to music on 5 October 1846.

5

Veni, Emmanuel

Music: French processional hymn

Text: Mediaeval advent hymn

Arrangement for female choir: Ulrika Emanuelsson (b. -65)

1.

*Veni, veni Emmanuel!
Captivum solve Israel!
Qui gemit in exilio,
Privatus Dei Filio,
Gaude, gaude, Emmanuel
nascetur pro te, Israel.*

2.

*Veni, veni o oriens!
Solare nos adveniens,
Noctis depelle nebulas,
Dirasque noctis tenebras.
Gaude, gaude, Emmanuel
nascetur pro te, Israel.*

1.

*Kom, kom, Immanuel
och befria det gångade Israel,
som ensam sörjer här i landsflykt
till dess Guds Son uppenbarar sig.
Jubla! Jubla!
Immanuel, skall komma till er.
O Israel!*

2.

*Kom, kom, du gryning från höjden,
och inge oss hopp genom din annalkan
skingra de mörka nattmolnen
och upplös dödens mörka skuggor.
Jubla! Jubla!
Immanuel, skall komma till er.
O Israel!*

6

Rosa rorans bonitatem

Lyrics and Music: The Office of Birgitta, Nils Hermansson (1326-1391)

Arrangement: Christina Hörnell (b.-64)

*Rosa rorans bonitatem
stella stillans claritatem
brigida vas gratie
Rora celi pietatem
stilla vite puritatem
in vallem miserie*

*Rose distilling goodness,
Star radiating brightness,
Brigid, vessel of loveliness
This dew of heaven created piety,
This drop of life created purity,
In our valley of misery.*

Nils Hermansson (in Latin, NICOLAUS HERMANNI), was Bishop of Linköping (1375) and a personal friend of Saint Birgitta. He was tutor for her daughter Katarina, and deeply involved in the construction of the Birgitta Monastery in Vadstena, which he opened in 1384.

Hermansson wrote several hymns and this beautiful and lyrical example, Rosa rorans bonitatem, is from the Office of Birgitta, in her memory and honour.

Many people will be familiar with our Swedish saint, Birgitta Birgersdotter (1303-1373), who was sanctified in 1391 and who since 1999 has been patron saint of Europe. Her monastic rule, based on that of St. Augustine, required common monasteries for monks and nuns, in which the two sexes lived separately, but took turns in celebrating the liturgy in the monastery chapel. Here, music in unison was strictly enforced.

7 The Wise Men and the Star

Music: Oliver Tarney (b.-84)

Text: Lucia Quinault (fb -69)

*Sovereign scholars
Weary of waiting
Startled by starlight that kindles the sky
Eager for answers
Destiny drives them
Watching with wonder
Follow the star*

*Passing by palaces
Greedy and golden
Threading the byways of winter and cold
Come to a doorway
Low-built and lamp-lit
Eagerly enter
Under the star*

*Source of all starlight
Simply they see him
Laid in a manger and haloed with hay
Bright in his beauty
Shrouded with shadows
Steady the star shines
Follow the star*

8 Balulalow

Music: Oliver Tarney (b.-84)

Text: Martin Luther (1483-1546)

*From Ane Compendious Buik of
Godly and Spirituall Sangis (1567)
by James, John and Robert Wedderburn*

*O my dear hert,
Young Jesu sweet,
Prepare thy creddil in my spreit.
And I sall rock thee in my hert,
And never mair from thee depert.*

*But I sall praise thee evermore,
With sangis sweet unto thy glor.
The knees of my hert sall I bow,
And sing that richt Balulalow.*

In these two pieces, taken from Oliver Tarney's Christmas triptych, Lucia Quinault's text *The Wise Men and the Star* first takes us, together with the wise men, towards the star and the revelation. The music creates expectancy, and comes to land as the wise men, in stillness and wonder, stand collected around the child in the manger.

In the beautiful mediaeval hymn *Balulalow* the intimate atmosphere around the manger is filled by small subtle harmonic differences in the music. The music provides a tasteful mirror of the experience of the moment, and the nuances contained in the text of magnificence, wonder and humility. The text is a translation by three poets at the end of the 16th century, brothers James, John and Robert Wedderburn, of a previous Christmas poem by Martin Luther.

Oliver Tarney teaches composition and song at Winchester College in Hampshire, UK, and has written choir music for everything from children's choirs to professional ensembles. Lucia Quinault teaches English at Winchester College in Hampshire, UK.

9

Weihnacht

Music: Erhard Mauersberger (1903–1982)

Text: Rudolf Alexander Schröder (1878–1962)

*Im Dunkeln tret ich gern hinaus,
Die Sterne schau´n zur Nacht,
sie halten über jedem Haus
vieltausendfalt´ge Wacht.
Vieltausendfalt die schöne Schar,
die gleiche je und je
und führt mich durch das runde Jahr
wie meine Väter eh.*

*I like to go out when it´s dark,
to gaze at the stars at night.
Above every single house they keep
many a thousandfold watch.
This fair and many a thousandfold
host,
unchanged since time began,
guides me through the whole year long,
as it did my fathers too.*

*Da such ich, den ich nie gesehn,
Den Einen für und für,
Ob er mir winke nachzugehn
Bis vor Marien Tür.*

*I seek the One I've never seen,
that one eternally,
to give a sign to me to follow
straight up to Mary's door.*

German poet Rudolf Alexander Schröder wrote many religious texts, such as this one about Christmas night and the decision to follow the star, symbolising the decision to follow the unknown. Erhard Mauersberger's romantic setting reinforces the mystery of the Christmas night, and creates an atmosphere that contains the greatness of the heavens and the experience of intimacy of the moment. Erhard Mauersberger was the fourteenth "Thomas Cantor" employed as cantor after J. S. Bach in the St. Thomas Church, Leipzig, where he was active in the period 1961–1972. He continued to write music for the choir in St. Thomas Church, and the piece performed here, Weinachten, was written in 1974.

10

När juldagsmorgon glimmar

Music: German folk song

Text: Gunnar Berggren

Arrangement for female choir: Hans Lundgren (b.–47)

1.
*När juldagsmorgon glimmar,
jag vill till stallet gå.
Guds Son i nattens timmar
där vilar uppå strå.*

1.
*When Christmas morn is dawning
In faith I would repair
Unto the lowly manger;
My Savior lieth there,*

2.
*Välkommen hit till jorden
i signad juletid!
Du är vår konung vorden
som ger oss ljus och frid.*

2.
*How kind, O loving Savior,
To come from heav'n above;
From sin and evil save us,
And keep us in Thy love,*

3.
*Till dig vårt lov vi höjer,
du barn i krubban där,
och våra knän vi böjer
för dig, o Jesu kär.*

3.
*We need Thee, blessèd Jesus,
Our dearest friend Thou art;
Forbid that we by sinning
Should grieve Thy loving heart,*

English translation by Claude William Foss (1855–1935)

När juldagsmorgon glimmar has its musical origin in Germany. "Wir hatten gebauet ein stattliches Haus" saw the light of day around 1820 during the forced disbandment of a student movement known as "Die Urburschenschaft", when it was a rallying anthem for the students. It's not clear whether text author August Daniel von Binzer took the melody from a folk song or wrote it himself. The melody has subsequently been used in several contexts: Johannes Brahms, for example, took it for his "Akademischer Festovertüre". Swiss hymn writer Abel Burckhardt used the melody in 1845 for the Christmas hymn that forms the basis of the Swedish translation "När juldagsmorgon glimmar", signed Gunnar Berggren.

The arrangement for female choir used here was written for Linköpings Damkör in 2018 by director musices emeritus, Hans Lundgren, who was also conductor of Linköping University Women's Choir – Linnea.

Interesting facts: The Federated States of Micronesia, an island state in the Pacific, has taken the melody to use for its national anthem.

It is generally believed, erroneously, that the Swedish translation was done by Betty Ehrenborg-Posse, known as the founder of the Swedish Sunday school. She published the song in a pamphlet "Andeliga sånger för barn" in 1856 and has therefore been given undeserved credit for the text written by Berggren.

11

Julbocken

Music: Alice Tegnér (1864–1943)

Text: Alice Tegnér (1864–1943)

Arrangement: Håkan Holmquist (b.-65)

*En jul när mor var liten,
hörde hon hur någon en kväll
stod där ute och stampa'
och gav dörr'n en smäll.
In där klev en julebock,
skäggig och med luden rock,
han tog ur en påse
små paketer opp.*

*Mor, hon fick en docka
mycket söt och riktigt klädd.
Men när bocken hoppa,
oj, vad hon blev rädd.
Mor, hon har en bror, du vet
han fick också sitt paket,
och i det han fann en
trumma och trumpet.*

*Nu är bocken gammal,
han är nog båd' halt och grå,
men han kanske hittar
hit till oss ändå.
Stiger in med påsen stor,
ser sig kring och frågar mor:
"Är det här, de glada,
snälla barnen bor?"*

Alice Tegnér's song about the traditional Swedish Yuletide goat (julbocken) was published for the first time in 1913, in the songsheet "Sjung med oss, Mamma!". The text describes how the goat, a forerunner to Father Christmas, brought presents for Mother, when she was a child. This playful arrangement for choir was written for the Royal Institute of Technology in Stockholm in the 1990s by Håkan Holmquist. After a request from the Linköping University Male Voice Choir, this version for male voice choir was written and became part of the lighter repertoire used by the choir in its traditional Christmas concerts in 2018.

12

Staffan Stalledräng på Wiggen

Music: Rubert Wigg (f.-53)

Text: Staffansvisa trad

Arrangement: Andreas Boozon (b.-66)

*Staffan var en stalledräng,
vi tackom nu så gärna,
vattnar sina fålar fem,
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än,
stjärnorna på himmelen de blänka.*

*Bästa fålen apelgrå,
vi tackom nu så gärna,
rider Staffan själv uppå,
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än,
stjärnorna på himmelen de blänka.*

*Nu är fröjd uti vart hus,
vi tackom nu så gärna,
julegröt och juleljus,
allt för den ljusa stjärna.
Ingen dager synes än,
stjärnorna på himmelen de blänka.*

Through the years, the Linköping University Male Voice Choir has organised several competitions in composition and arrangement with various musical objectives. An internal competition was carried out in 2019 among the song enthusiasts, intended to bring out new arrangements of Christmas music. With this combination of the classic “Staffansvisa” as text and the signature melody of Bröderna Lindqvist, Wiggen, Andreas Boozon won an outstanding victory. The song, which requires rapidity in the singers’ diction, provides many happy moments for the choir when travelling.

13

Det hev ei rose sprunge

Music: Ola Gjeilo (f.- 78)

Text: German 1587, translation to nynorsk by Peter Hognestad (1866-1931)

*Det hev ei rose sprunge
ut av ei rot so grann,
som fedrene hev sunge:
Av Isais rot ho rann,
og var ein blome blid
midt i den kalde vinter
ved mørke midnattstid.*

*Om denne rosa eine er
sagt Jesajas ord,
Maria møy, den reine,
bar rosa til vår jord.
Og Herrens miskunnsomt
det store under gjorde
som var i spådom sagt.
Alleluia.*

*A spotless rose
A spotless Rose is blowing,
Sprung from a tender root,
Of ancient seers' foreshowing,
Of Jesse promised fruit;
Its fairest bud unfolds to light
Amid the cold, cold winter,
And in the dark midnight.*

*The Rose which I am singing,
Whereof Isaiah said,
Is from its sweet root springing
In Mary, purest Maid;
Through God's great love and might
The blessed Babe she bare us
In a cold, cold winter's night.
Alleluia.*

*Translation:
Catherine Winkworth (1869)*

Norwegian composer Ola Gjeilo has created a joyous and melodic version of the well-known Christmas hymn “Det hev ei rose sprunge”. It is exuberant in tone, with a touch of folk belief. Gjeilo, famous as both pianist and composer (of principally choral music), has been living and working in the US since 2001.

14

Julvisa

Music: Jean Sibelius (1865–1957)

Text: Zacharias Topelius (1818–1898)

Arrangement for male voice choir: Sofia Söderberg (b.-72)

*Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt
i signad juletid.*

*Giv mig Guds ära, änglavakt
och över jorden frid.*

*Giv mig en fest som gläder mest
den konung jag har bett till gäst.*

*Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt,
giv mig en änglavakt.*

*Giv mig ett hem på fosterjord,
en gran med barn i ring,
en kväll i ljus med Herrens ord
och mörker däromkring.
Giv mig ett bo med samvetsro,
med glad förtröstan, hopp och tro.
Giv mig ett hem på fosterjord
och ljus av Herrens ord.*

*Till hög, till låg, till rik, till arm,
kom, helga julefrid.*

*Kom barnaglad, kom hjärtevarm
i världens vintertid.*

*Du ende som ej skiftar om,
min Herre och min Konung, kom.*

*Till hög, till låg, till rik, till arm,
kom glad och hjärtevarm.*

*I seek no gold or majesty,
no pearl or shining gem,
but Lord above, I pray to Thee
for peace on earth to men.*

*O Lord divine,
my heart is Thine!*

*Oh, let my thoughts to Thee incline!
I seek no pearl or shining gem
but peace on earth to men.*

*Among the children, in our home
give blessed harmony.
The light that on the shepherds shone,
oh, let it shine on me!*

*O Word of light,
O truth and might,
oh, shed thy blessing glad and bright.
O Word of grace and pardon free:
Give peace and harmony.*

*Let Christmas come to rich and poor,
its brilliant light unfold
and with the wealth of God allure
to heaven's streets of gold.*

*I long for Thee,
I wait for Thee,
O Lord, I need Thy charity!
May rich and poor alike abide
in peace at Christmastide.*

© 2009 by Alexandra Glynn

Finnish-Swedish author Zacharias Topelius expressed his desire for peace and the care of angels, rather than gold and glitter in his Christmas hymn, Julvisa, as early as 1887. Jean Sibelius became interested in the poem in 1909 when he was in debt and suffering a dearth of gold and glitter. Based on Topelius' text, he created one of our most loved Christmas songs. It became the fourth of Sibelius's Christmas songs, op. 1, where the low opus number suggests that he valued these songs highly. It was a tradition in Sibelius' home at Ainola that the Sibelius family sing the five Christmas songs together every year. Father and grandfather Jean sat down at the piano and provided the accompaniment, but when it was time for Giv mig ej glans it was always mother Aino who took over.

Jean Sibelius himself arranged several of his Christmas songs for various contexts. This arrangement was written for the Swanholms Singers by its conductor, music arranger Sofia Söderberg.

15

Den signade dag

Music: Dalamelodi från Äppelbo

Text: Johan Olof Wallin (1779-1839)

Arrangement: Nils Lindberg (b.-33)

*Den signade dag som vi nu här se
Av himmelen till oss nedkomma,
Han bliv oss säll, han låte sig te
Oss alla till glädje och fromma!
Ja, Herren den högste oss alla i dag
För synder och sorger bevara!*

*2. Den signade dag, den signade tid
Var morgon jag månde betänka,
Då nådenes sol så härlig och blid
Rann upp för all världen att blänka
Och herdarne hörde Guds änglar i
skyn,
Som sjöngo, att dagen var kommen.*

*This blessed day, which we now see
Descend to us from heaven
May he be content with us,
may he show himself,
For the joy and benefit of us all
Yes, may the great Lord today
Save us from sin and sorrow*

*This blessed day, this blessed time
Each morning, I will bear in mind
That the sun of grace, so wonderful and
soft,
Rose to shine for all the world
And the shepherds harkened God's ang-
els in the sky
Who sang that the day had come*

This medieval Nordic folk song was written down in Swedish in the 15th century. It is used both as a morning hymn and a Christmas hymn and is sung in many places at the early morning Christmas service, julotta. The hymn was set to music and became part of the daily Pilgrim Mass in Vadstena Monastery, from where it was spread by the large flocks of pilgrims who visited Vadstena in the 15th century. In this folk melody, taken from Äppelbo in Dalarna, composer and jazz pianist Nils Lindberg has captured part of our Swedish folk choral tradition in a harmonious choral piece. The text is based on a version of 1812 by Swedish archbishop and poet, Johan Olof Wallin.

16

Jul, jul, strålande jul

Music: Gustaf Nordqvist (1886-1949)

Text: Edvard Evers (1853-1919)

Adaption for female choir: Hans Lundgren (b.-47)

*1.
Jul, jul, strålande jul,
glans över vita skogar,
himmelens kronor med gnistrande ljus,
glimmande bågar i alla Guds hus,
psalm, som är sjungen från tid till tid,
eviga längtan till ljus och frid.
Jul, jul, strålande jul,
glans över vita skogar*

*2.
Kom, kom, signade jul!
Sänk dina vita vingar
över stridernas blod och larm,
över all suckan ur människobarm,
över de släkten som gå till ro,
över de ungas dagande bo
Kom, kom, signade jul!
Sänk dina vita vingar*

*1.
Christmas, Christmas,
glorious Christmas
Shine over white forests
The crowns of heaven
with sparkling lights
Glistening bows in each of gods houses
A hymn sung time and time again
Eternal longing for light and peace
Christmas, Christmas,
glorious Christmas
Shine over white forests*

*2.
Come, come holy Christmas
Wrap your white wings
Around the blood and turmoil of war
Around all the people's sighs
Around all the families who travel to
peace
Around the youth's daily lives
Come, come, holy Christmas
Bring your white wings down*

Jul, jul, strålande jul is one of the most loved Swedish Christmas songs. The original version for voice and piano was composed in 1920 by organist and composer Gustaf Nordqvist. (This was the same year that he wrote what may be his most famous piece, and the showpiece of Swedish tenor Jussi Björling: "Till Havs".) It was not until 20 years later that Nordqvist reworked the song for a mixed choir. The text was written by priest and hard-working hymn writer Edvard Evers. The Linköping University Women's Choir – Linnea here sings a restrained adaptation of the choral work by Hans Lundgren.

